

ГОДИШЕН ДОКЛАД НА ПРОЗРАЧНОСТ НА БАКР ЗА 2013 г.

Този доклад е изготвен в изпълнение на изискването на анекс I, секция E, част III от Регламент (ЕО) № 1060/2009 от 16 септември 2009 г. и т. 6 от Вътрешните правила за идентифициране, управление и разкриване на конфликт на интереси на „БАКР - АГЕНЦИЯ ЗА КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ“ АД (БАКР) и обхваща дейността на агенцията през 2013 г.

1. Юридически статус, структура на собствеността и управление на БАКР през 2013 г.

БАКР е частна компания, учредена като акционерно дружество през 2002 г. Адресната регистрация на седалището е в София, бул. “Христо и Евлоги Георгиеви” № 95, ет.1, ап.1. Не са регистрирани клонове и няма дъщерни дружества. Основната дейност на БАКР е в областта на изготвяне на анализ за кредитоспособността и определяне на кредитен рейтинг на фирми и институции, в т.ч. търговски фирми и производствени предприятия, финансови и кредитни институции, общини и др.

През 2013 г. няма промени в юридическия статус и структурата на собствеността. Не са регистрирани клонове и дъщерни дружества. Не са настъпили промени в акционерната структура на БАКР. Капиталът на агенцията към 31.12.2013 г. е 50 000 лева със следните акционери:

- a) Христо Михайловски – 57,305%;
- b) Корпоративно управление АД – 37,951%;
- c) Соня Софронова – 4,744 %

Съвет на директорите.

Задължение на Съвета на директорите на БАКР е да подsigури:

- (a) независимост на дейността на агенцията от всякакво политическо и икономическо влияние и ограничения;*
  - (b) изпълнение на нормативните изисквания, регулиращи дейността на рейтинговите агенции и изграждане на адекватна система за вътрешен контрол;*
  - (c) приемането на писмени процедури за идентифициране, управление и разкриване на конфликт на интереси в агенцията и контрола за тяхното изпълнение.*
- СД заседава най-малко веднъж на три месеца. По предложение на всеки един член от СД могат да се свикват и извънредни заседания.*

През 2013 г. няма промени в състава на Съвета на директорите, който към този момент има следния състав:

МАРИАНА АТАНАСОВА АСЕНОВА – независим член
ХРИСТО ИЛАРИОНОВ МИХАЙЛОВСКИ
КАТЕРИНА ДОБРЕВА МИХАЙЛОВСКА
ИВАН ХРИСТОВ ПЕТРУНОВ – независим член
ВАСИЛ ПЕТРОВ ВАСИЛЕВ – независим член

Роля на независимите членове

- *Независимите членове на СД наблюдават процеса на развитие на методологиите и политиките при присъждане на кредитните рейтинги; управлението и вътрешния контрол; ефективността от прилагането на правилата за идентифициране, управление и разкриване на конфликт на интереси;*
- *Изказват мнения, адресирани до СД по тези въпроси.*

През 2013 година се запази разпределението на специфичните задачи на независимите членове на СД. Д-р Мариана Асенова и г-жа Катерина Михайловска отговарят за съответствието, ефективността на мерките и процедурите за гарантиране, откриване, отстраняване или управление и оповестяване на конфликти на интереси. Г-н Васил Василев наблюдава ефективността на системата на агенцията за кредитен рейтинг за вътрешен контрол на качеството по отношение на дейностите по определяне на кредитен рейтинг. Г-н Иван Петрунов остава отговорен за формиране на политиката и за развитие на методологиите за кредитен рейтинг в БАКР. Независимите членове на СД не участват в процеса по изработване и присъждане на кредитни рейтинги.

Надзорник на съответствието е г-жа Мариана Асенова, доктор по икономика и преподавател в Софийския университет.

Прокурист е г-н Кирил Григоров, доктор по икономика.

2. Рейтингов процес

а) Рейтингов комитет

Рейтинговият комитет на БАКР се състои от служители на дружеството, притежаващи необходимите експертни познания и опит. Решенията на Рейтинговия комитет за присъждане на кредитен рейтинг се вземат след подробно обсъждане и единодушие

от всички членове. Отделни анализатори на БАКР не могат да присъждат кредитни рейтинги самостоятелно. Председател на Рейтинговия комитет е д-р Кирил Григоров – прокурист на БАКР.

b) Методологии

БАКР оповестява публично методологиите, моделите и ключовите рейтингови допускания, които използва при определяне на кредитен рейтинг. Прилагането на промяна в методологиите на БАКР трябва да бъде предшествано от тяхното публично обявяване.

c) Кодекс за професионално поведение (Кодекс на БАКР)

БАКР работи в съответствие с Кодекс за професионално поведение (Кодекс на БАКР), приет през 2006 г. и актуализиран през 2011 г. и 2013г.

d) Оттеглени кредитни рейтинги

Оттеглянето на кредитен рейтинг представлява отказ на БАКР от използването на присъден кредитен рейтинг и отразява актуалното становище на агенцията за кредитоспособността на рейтингования обект.

Оттеглянето на кредитен рейтинг става с решение на Рейтингов комитет на БАКР и се означава със символа (o). БАКР оповестява оттеглянето на кредитен рейтинг, като в информацията се включва и обосновка на решението за оттегляне.

През 2013 г. БАКР е оттеглила присъдения кредитен рейтинг на следните рейтингови субекти:

- корпоративни – „Атаро Клима“ ЕООД и НГФ „Солидарност“ АД
- публични – община Каварна.

3. Персонал

Всеки кредитен рейтинг се изработва от специално формиран за целта екип от финансови анализатори. Екипът се ръководи от водещия финансов анализатор и се състои от още един или двама финансови анализатори според вида на рейтинговия обект. Ролята на финансовите анализатори е да пресъздадат цялостна и ясна картина за състоянието на обекта на рейтингова оценка и за рисковите фактори, които биха могли да повлияят на бъдещото му развитие. В процеса на работа анализаторите са длъжни да събират максимално актуални и достоверни данни. Тяхно задължение е да проверяват събраната информация, съпоставяйки различни източници, които биват изрично посочвани в доклада.

Анализаторската дейност е насочена към оценка на способността на оценявания обект да изпълнява навременно задълженията си, поради което след разглеждането на всеки рисков фактор трябва да бъде конкретно упоменато неговото значение в цялостната оценка на риска. Даваната от анализаторите оценка както на отделните рискови фактори, така и на цялостното състояние на обекта на оценяване трябва да бъде непредубедена и независима. Анализаторите не трябва да допускат тя да бъде повлияна от лични или чужди интереси.

Персоналът на БАКР е назначен по трудови договори, като заплащането и оценката на дейността на анализаторите не зависи от заплащането по договора за кредитен рейтинг.

4. Описание на системата за архивиране и съхраняване на информацията

БАКР съхранява следната информация, свързана с процеса на изработване и присъждане на кредитен рейтинг:

- имената на анализаторите взели участие в изработването на кредитния рейтинг, протокол от Рейтинговия комитет, информация дали кредитният рейтинг е бил поускан или не;*
- счетоводни документи за получените плащания, свързани с присъждането и ползването на кредитния рейтинг;*
- ползваната методология и процедурата за изработване и присъждане, кредитния доклад и вътрешните междинни документи по време на изработването на кредитния рейтинг;*
- вътрешната и външната кореспонденция (вкл. електронните съобщения), свързана с изработването на кредитния рейтинг.*

БАКР съхранява тази информация не по-малко от пет години след присъждане на кредитния рейтинг. Предвид конфиденциалността на част от информацията, необходима за изготвянето на оценка на нивото на кредитоспособност, събраните от анализаторите от публични източници и от срещи с мениджмънта данни за обекта на оценка, предоставената от клиентите счетоводна информация, предварителните анализи по отделните секции на кредитния доклад, предварителния и окончателния доклад за кредитоспособност се съхраняват в изградена за нуждите на БАКР мрежова информационна система с лимитиран достъп, базирана на собствен физически сървър, осигурен в самостоятелно помещение. Информацията, постъпила на хартиени носители се съхранява в оборудван със СОТ архив в офиса на БАКР. Постъпилата в електронен вид информация се архивира веднъж месечно върху самостоятелни носители и се съхранява в съобразено с изискванията за сигурност помещение извън офиса на агенцията.

5. Функция по надзор на съответствието през 2013 г.

Надзорникът на съответствието следи и идентифицира всеки настоящ и потенциален конфликт на интереси, който може да повлияе върху служителите, които участвуват във взимането на решенията в рейтинга. Надзорникът на съответствието наблюдава по какъв начин БАКР и нейните служители спазват нормативните документи, регулиращи работата на рейтинговите агенции, Кодекса за професионално поведение и други вътрешни правила и процедури. Надзорникът на съответствието трябва да изпълнява тези задължения, като освен това се ангажира редовно да контролира служителите за спазване на тези стандарти. Този контрол се извършва чрез документални проверки, разговори със служителите, както и чрез персонално присъствие на заседания на Рейтинговия комитет. Резултатите от проверките намират място в ежегодните доклади на надзорника. Въз основа на тези доклади Съветът на директорите е длъжен да предприеме необходимите мерки за отстраняване на пропуските и повишаване на ефективността на вътрешните управленски и контролни системи.

В съответствие с приетия план за работа през 2013 г. Надзорникът на съответствието извърши проверки в следните направления:

- 1 Проверка на съответствието на БАКР с критериите за външни организации за кредитна оценка (External Credit Assessment Institutions (ECAIs) и оценка на работата на изпълнителното ръководство на агенцията със специалистите от БНБ във връзка с процедурата по признаване.
- 2 Преглед на прилаганите от БАКР методологии, валидации и бектестинг.
- 3 Проверка за спазването на приетия Кодекс за професионално поведение на БАКР и проверка на поведението на служителите на БАКР за съответствие с Кодекса. Проверка за потенциални конфликти на интереси.
- 4 Преглед на вътрешните правила на БАКР и тяхната актуализация съгласно изискванията за регистрация на рейтинговите агенции.

5.1 Проверка на съответствието на БАКР на критериите за външни организации за кредитна оценка - External Credit Assessment Institutions (ECAIs)

По време на срещите на ръководството на БАКР с представители на БНБ във връзка с включването на БАКР в списъка от признати АВКО през 2013 г. стана ясно, че във връзка с приемането на Регламент № 575/2013/ЕС относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета за осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници настъпват редица процедурни промени. Най-важните промени за БАКР се свеждат до това, че всички агенции за кредитен рейтинг, които са регистрирани в съответствие с Регламент (ЕО) № 1060/2009 автоматично се признават за АВКО, а ЕБО, ЕОЗППО и ЕОЦКП чрез Съвместен комитет ще разработят проекти на технически стандарти за определяне за всяка една АВКО и съответствието на нейните кредитни оценки със степените на кредитно качество.

Ръководството на агенцията вече предостави необходимата информация на ЕБО, за да може да се извърши съотнасянето на кредитното качество на оценките на БАКР към шестстепенната скала.

5.2 Преглед на методологиите на БАКР през 2013 г., валидация и бектестинг

Преглед на методологиите с цел актуализация се прави най-малко веднъж годишно и винаги след някакви съществени промени в макроикономическите и пазарните условия. Инициатива за актуализация може да има както отговорникът за вътрешния преглед, така и всеки един финансов анализатор, който в процеса на работа е установил такава необходимост.

Необходимост от актуализация може да възникне вследствие проведен бектестинг на методологиите. Ръководителят на екипа, провеждащ бектестинг, докладва за необходимост от актуализация на отговорника за вътрешния преглед и изпълнителния директор. Той докладва за установени систематично повтарящи

се грешки, които може да доведат до изкривяване на рейтинга. Отговорникът за вътрешния преглед отговаря за правилното провеждане на процедурите по бектестинг и валидацията на рейтинговите методологии.

Контрол на дейността по вътрешен преглед осъществяват изпълнителният директор и СД.

- а. В началото на 2013 г. беше съставена работна група за преглед и актуализация на Методологията за финансова сила на банка. През м. април работната група предложи да бъде направена промяна в използваните показатели в някои от секциите на анализа. Предложенията, които бяха разгледани на Рейтингов комитет (РК) на БАКР са, както следва:
- В секция „Капиталова адекватност“ да бъде добавен показателят: „Превишение (Излишък) на капитала / Вътрешната оценка на капитала“;
  - В секция „Качество на активите“ – да се премахне текстът, касаещ класифицирането на кредитите по Наредба 9 на БНБ, и да се замени със справка относно класифицирането на кредити по конкретни периоди;
  - В секция „Качество на активите“ – да се премахне текстът „Дюрация на инвестиционния портфейл – БАКР изисква информация от банката по отношение стойностите на дюрация на дълговия портфейл на банката към края на всяка от годините от разглеждания период (и актуални данни). На тази база БАКР оценява изложеността на банката и нейните доходи на лихвен риск. БАКР преглежда мерките, които банката предприема с цел хеджиране на лихвения риск“;
  - В секция „Качество на активите“ – да се добавят следните три показателя: Покритие на брутния кредитен портфейл с обезценки, Покритие на класифицираните кредити от обезценки и специфични провизии, Покритие на кредитния портфейл с обезценки и специфични провизии;
  - В секция „Качество на доходите“ – да отпаднат показателите: Доходност на кредитния и инвестиционния портфейл, Цена на депозитната база, Нелихвен доход/оперативен приход, Разходи за възнаграждения/нелихвен доход, Оперативни разходи/оперативен приход. На тяхно място да се добавят показателите: Оперативна печалба / Среден размер на активите, Разходи за персонал / Среден размер на активите, Нелихвен доход / Среден размер на активите, Нелихвен доход / Оперативни разходи, Нетен доход от такси и комисионни / Среден размер на активите, Оперативни разходи / Нетен лихвен доход, Оперативни разходи / Среден размер на активите, Разходи за обезценки / Среден размер на активите;
  - В секция „Ликвидност“ – да отпаднат показателите: Структура на пасивите на банката; Структура на депозитната база; Ликвидни активи (без инвестиции в ДЦК) / Общ размер на пасивите, Среден размер на депозитната база / среден размер на привлечения ресурс, Корпоративни депозити / размер на

депозитната база, Среден брутен размер на кредитния портфейл / среден размер на активите;

- В секция „Ликвидност” – да се добавят показателите: Ликвидни активи / (Общо пасиви – Собствен Капитал); Дял на депозитите на ФЛ в общия размер на депозитната база;
- В секция „Ликвидност” – да се уточни, че при анализа на ликвидността, когато той се извършва по Наредба 11 на БНБ, да се разглеждат както консервативния сценарии, така и този на исторически опит. Когато рейтингованата банка не изготвя отчет по Наредба 11 на БНБ, анализът да се извърши на база допълнителна справка от банката.

b. Както знаете, през месец декември 2011 г. “БАКР – Агенция за кредитен рейтинг” АД разработи и прие Модел за валидация на методология „Рейтинг на финансовата сила на банките”. Този модел имаше за цел да доразвие и усъвършенства валидацията на методологиите на БАКР в частта „Рейтинговане на кредитни институции”. Моделът е разработен и в съответствие с изискването на Регламент (ЕО) №1060/2009 рейтинговите агенции да развиват модели, с помощта на които да извършват валидация на техните рейтингови системи, базирани на исторически опит. На 18.04.2013 г. на заседание на Рейтинговия комитет на БАКР беше разгледан Модела за оценка, изчисляване на показателите и определяне на кредитен рейтинг на финансовата сила на банките. Бяха обсъдени промени в показателите, използвани в модела, с цел постигане на съответствие с приетите промени в методологията.

РК реши теглата на показателите, включени в секция „Качество на активите”, да бъдат съобразени с индивидуалните характеристики на рейтингованата банка по отношение размера на нейния кредитен и инвестиционен портфейл. Т.е. показателите, касаещи кредитния и инвестиционния портфейл, да участват с такова тегло в общата оценка на риска по секцията, каквото е съответно теглото на кредитния спрямо инвестиционния портфейл на банката.

По секции „Капиталова адекватност”, „Качество на активите” „Мениджмънт” и „Размер и системи” теглата на отделните показатели в секциите да бъдат определени по метода на експертната оценка от финансовите анализатори на БАКР.

5.3 Проверка за спазването на приетия Кодекс за професионално поведение на БАКР и проверка на поведението на служителите на БАКР за съответствие с Кодекса. Проверка за потенциални конфликти на интереси.

БАКР работи в съответствие с приетите Вътрешни правила за идентифициране, управление и разкриване на конфликти на интереси. Тези правила имат за цел да подсиgurят непрекъснат процес на идентифициране, недопускане (намаляване) и разкриване на всички действителни или потенциални конфликти на интереси в БАКР в процеса на изработване и присъждане на кредитни рейтинги.

В протокол от 11.12.2013г. на Рейтинговия комитет на агенцията финансовият анализатор на БАКР Радостин Денев е декларирал конфликт на интереси при разглеждане актуализацията на кредитния рейтинг на Централна кооперативна банка АД. Конфликтът на интереси произтича от факта, че финансовият анализатор притежава акции на рейтинговата банка. Вследствие на това Радостин Денев не е участвал във вземането на решение за актуализацията на кредитния рейтинг на Централна кооперативна банка АД. В случая БАКР е действала съгласно приетите Вътрешните правила за идентифициране, управление и разкриване на конфликти на интереси. По този повод Надзорникът по съответствието препоръча на оперативното ръководство на агенцията анализаторският екип по изготвянето на кредитен рейтинг да попълва декларация за конфликт на интереси преди започване на работа по изработването на кредитния рейтинг, а не преди заседанието на РК.

5.4 Преглед на вътрешните правила на БАКР и тяхната актуализация съгласно изискванията за регистрация на рейтинговите агенции.

- a. В началото на 2013 г. беше приета нова Процедура за изготвяне и изпращане на информация на Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП - ESMA). Тази процедура е разработена с цел подsigуряване на точното и своевременното изпълнение на Делегирани регламенти (ЕС) № 446/2012 и №448/2012 на Комисията. След регистрирането на БАКР по смисъла на Регламент (ЕО) № 1060/2009 на Европейския Парламент и на Съвета относно агенциите за кредитен рейтинг, от началото на 2012 г. ЕОЦКП пое пълния контрол по надзора на агенцията. Във връзка с това БАКР е задължена да изпраща периодични отчети на ESMA на двумесечна, тримесечна и шестмесечна база. За улеснение на АКР ЕОЦКП е организиран две бази данни – CEREP (Central Repository for Credit Rating Agencies) и SOCRAT (Supervision of CRA Tool), които БАКР и всички агенции за кредитен рейтинг, регистрирани съгласно Регламента, трябва да запазват с информация.
- b. През същата година беше приет Правилник за обработка и публикуване на информация на интернет страницата на БАКР. С този правилник се регламентира реда и лицата, имащи права за публикуване на информация на интернет страницата на БАКР, отнасяща се до представяне на дейността на агенцията, структурата на управление, историята, партньорите и клиентите, публикации и новини, продукти и услуги, рейтингов процес, присъдени рейтинги и др. информация.
- c. През м. септември 2013 г. Рейтинговият комитет на БАКР прие нови Правила за работа на Рейтингов комитет на „БАКР- АГЕНЦИЯ ЗА КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ” АД. Новите правила за работа на Рейтинговия комитет (РК) осигуряват:
  - Съгласуване с новите изисквания и разпоредби на ЕОЦКП /ESMA/ в по-голяма степен;

- По-голяма яснота и по-подробно определяне на естеството на работа на Рейтинговия комитет;
  - Повишена прозрачност, достъпност и улесняване на процеса на работа на РК;
  - По-добра обосновка на основни моменти от работния процес на РК.
- d. През 2013 г. беше направено допълнение в Методика за съставяне на матрица на прехода на БАКР. Допълнението има отношение към процедурата за набиране на информация, като при всяко присъждане/промяна на кредитния рейтинг водещият финансов анализатор (ръководител на конкретния проект) е длъжен в рамките на деня да съобщи присъдения рейтинг от заседанието на Рейтинговия комитет на служителите, отговорни за изчислението на преходната матрица. Те, от своя страна, незабавно въвеждат получената информация в информационната база на БАКР.

6. Система на управление и политика за ротация на анализаторите на БАКР и нейното прилагане

Принципът на ротацията е регламентиран във Вътрешните правила за идентифициране, управление и разкриване на конфликт на интереси по следния начин:

а) старшите анализатори не участват в рейтинговането на една и съща организация или свързани с нея лица повече от четири години;

б) анализатори не участват в рейтинговането на една и съща организация или свързани с нея лица повече от пет години;

в) други лица, одобряващи кредитни рейтинги, не участват в дейности по определяне на кредитен рейтинг за същото оценявано лице или за свързани с него трети лица през период от повече от седем години;

г) цитираните в предходните алинеи лица могат отново да започнат работа по кредитните рейтинги на тези организации след прекъсване от две години;

д) проверките за спазването на принципа на ротацията се извършват от офис мениджъра, който докладва резултатите на изпълнителния директор на БАКР.

7. Финансова информация за доходите на БАКР през 2013 г.

Относителният дял на приходите по отделни видове кредитен рейтинг и кредитни доклади за последните три години са показани в следната таблица:

На база годишен приход

	2011	2012	2013
Корпоративни	5%	4%	2 %
Финансови	41%	51%	75 %
Застрахователи	22%	23%	10%
Публични	9%	7%	3%

На база приходи от кредитни рейтинги

	2011	2012	2013
Корпоративни	7%	4%	2%
Финансови	53%	61%	84%
Застрахователи	29%	27%	11%
Публични	11%	8%	3%

Приходите от допълнителни дейности през последните три години са следните:

- 2011 г. – 23 % от общите годишни приходи;
- 2012 г. - 15% от общите годишни приходи.
- 2013 г. - 10% от общите годишни приходи.

Списък на най-големите двадесет клиента на БАКР за 2013г., подредени по азбучен ред по приходи, съгласно т. 5.2. от Вътрешните правила за идентифициране, управление и разкриване на конфликти на интереси.

1. ЗАД „Алианц България“
2. ЗАД „Армеец „АД
3. „Банка Пиреос България“ АД
4. ЗД „Бул Инс“ АД
5. ЗАД „БУЛСТРАД ВИЕНА ИНШУРЪНС ГРУП“
6. ПОК „Доверие“ АД
7. „ДСК Банк“ ЕАД
8. ЗАД „Енергия“ АД
9. ТБ „Интернешънъл асет банк“ АД
10. „Корпоративна търговска банка“ АД
11. ЗК „Лев Инс“ АД
12. „Общинска банка“ АД
13. Община Варна
14. ПАРП (Полска агенция за развитие на предприемачеството)
15. „Сибанк“ ЕАД
16. „Солери“ ООД
17. „Ти Би Ай Банк“ АД

18. ТБ „Д Банк“ АД
19. „Фиделитас“ ООД
20. „Юробанк България“ АД

Приходите от Полска агенция за развитие на предприемачеството надвишават 5% от общите приходи на БАКР за 2013 г.

Допълнителни услуги, осигурявани от БАКР

БАКР предлага следните допълнителни (ancillary) услуги:

- пазарни анализи (на сектори и подсектори на икономиката, предприятия и проекти) и предварителни оценки на икономически тенденции и прогнози;
- анализ и оценка на риска;
- изработване на скоринг модели и скоринг карти за оценка кредитоспособността на корпоративни малки и средни предприятия;
- изработване на скоринг модели и скоринг карти за оценка кредитоспособността на физически лица;
- подготовка и обработка на бази данни и анализи във връзка с Рамковото споразумение Базел II;
- анализи (въз основа на собствена база данни за българските фирми) и определяне на вероятността от неплащане при вътрешнорейтинговия подход за оценка на кредитния риск.